

P.Z. br. 622



HRVATSKI SABOR

KLASA: 552-01/24-01/1

URBROJ: 65-24-2

Zagreb, 29. siječnja 2024.



Hs**NP*552-01/24-01/1*65-24-2**Hs

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Silvano Hrelja, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 26. siječnja 2024. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagatelj Prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 622



HRVATSKI SABOR
ZASTUPNIK
SILVANO HRELJA

Zagreb, 26. siječnja 2024.



Hs**NP*552-01/24-01/1*6531-24-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: Z 6 -01- 2024		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
552-01/24-01/1	65	
Uredbeni broj:	Prih.	Vrij.
6531-24-1	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PREDMET: Prijedlog zakona o pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) te članka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18) podnosim Prijedlog zakona o pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe.

U skladu s člankom 174. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će zastupnik Silvano Hrelja.

ZASTUPNIK

Silvano Hrelja

ZASTUPNIK SILVANO HRELJA

PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVOBRANITELJU ZA
UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

ZAGREB, siječanj 2024. godine

PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVOBRANITELJU ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14-odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.)

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) OCJENA

Prema odredbama Ustava Republika Hrvatska određena je kao socijalna država (čl. . Ustava RH), naglašavajući pritom ustavnu odredbu – ustavno opredjeljenje da je dužnost svih štiti nemoćne osobe (čl. 65. Ustava RH).

U Hrvatskoj je izražen trend starenja stanovništva te povećanja broja umirovljenika za koji se osnovano može pretpostaviti da će se nastaviti. Demografske projekcije predviđale su da će u Hrvatskoj do 2031. godine udio starijeg stanovništva iznositi 21,8%, a Popis stanovništva iz 2021. otkrio je da smo deset godina prije predviđenoga prestigli taj postotak te udio starijih već sada iznosi 22,45%. S jednim od najvećih udjela starijeg stanovništva u Europi, Hrvatska se svrstava među zemlje u svijetu s najstarijim stanovništvom. Prema podacima UN-a za 2020. veći udio stanovništva 65+ od Hrvatske imali su samo Japan, Italija, Portugal i Finska.

Od sredine pa do 90-ih godina XX. stoljeća Hrvatsku je karakterizirala demografska stagnacija, a od tada demografska regresija. Broj starijih osoba raste i u odnosu na radno aktivno stanovništvo. Zbog nastavljanja prirodnog pada stanovništva, iseljavanja i produljenja očekivanog životnog vijeka iz godine u godinu dolazi do smanjenja udjela mladog i radno aktivnog stanovništva te intenziviranja procesa starenja.

U Republici Hrvatskoj je u siječnju 2024., prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, bilo 1 226 239 umirovljenika, tako da je svaki treći građanin Hrvatske u mirovini. U sustavu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje je 1 658 116 osiguranika, što znači da na jednog umirovljenika dolazi 1,35 osiguranika.

Očekivano trajanje života u Hrvatskoj za muškarce iznosi 73 godine, a za žene 80 godina. To je nešto niže od prosjeka zemalja EU.

Umirovljenici i starije osobe zbog svoga nepovoljnog socioekonomskog položaja i zdravstvenog stanja lako mogu postati žrtve ugrožavanja i kršenja mnogih prava koja su im zajamčena međunarodnim instrumentima i nacionalnim propisima.

U izvješćima pučke pravobraniteljice iz godine u godinu ističu se poteškoće u ostvarivanju prava i podmirenju osnovnih životnih potreba kao i nejednaka dostupnost zdravstvene zaštite s obzirom na imovno stanje i prebivalište.

Zbog brojnosti i dobi pritužitelja te težine problema specijalizirani ombudsman nameće se kao potrebna institucija i rješenje.

U mnogim zemljama koje su prihvatile koncepciju specijaliziranih ombudsmana postoje i ombudsmeni za umirovljenike i/ili za starije osobe. Tako parlamentarni povjerenik, odnosno ombudsman za umirovljenike postoji u Velikoj Britaniji, Kanadi, Irskoj, Belgiji. U Poljskoj postoji ombudsman za osiguranja u čijem su djelokrugu uz komercijalna osiguranja i mirovinsko, zdravstveno i invalidsko osiguranje U Finskoj djeluju lokalni umirovljenički ombudsmeni.

Budući da osim pučkog pravobranitelja u Republici Hrvatskoj djeluju i pravobranitelj za prava djeteta, pravobranitelj za ravnopravnost spolova i pravobranitelj za osobe s invaliditetom, možemo reći da je u Hrvatskoj prihvaćen koncept specijaliziranih ombudsmana. Kako je za očekivati da će se broj starijih građana povećavati, lako je pretpostaviti da će se i u većem broju susretati s problemima u ostvarivanju svojih prava. S ciljem više razine zaštite ove velike i socijalno osjetljive skupine građana, predlažemo osnivanje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i uređivanje ove problematike posebnim zakonom.

b) PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM

Ovim Zakonom treba urediti:

- ustrojavanje samostalnog i neovisnog tijela koje kao opunomoćenik Hrvatskoga sabora promiče i štiti prava umirovljenika i starijih osoba zajamčenih Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i sporazumima, te zakonskim i drugim propisima Republike Hrvatske;
- uvjete za izbor i razrješenje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i njegovih zamjenika;
- djelokrug i način rada pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, način izvješćivanja Hrvatskoga sabora, javnosti i mjerodavnih upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima;
- ovlasti pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe;
- stručnu službu pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, te
- druga pitanja od značaja za rad pravobranitelja za umirovljenike i starije

c) POSLJEDICE

Donošenjem ovoga Zakona osnovala bi se specijalizirana ombudsmanska institucija i čijem bi djelokrugu bila zaštita prava starijih osoba i umirovljenika, čime bi se osigurala djelotvornija zaštita prava ove velike i ranjive skupine hrvatskih stanovnika.

Davanjem ovlaštenja pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe da, u određenim slučajevima te kada to smatra neophodnim za zaštitu prava starijih osoba i umirovljenika, pruža besplatnu pravnu pomoć starijim osobama i umirovljenicima, osiguralo bi se da prava tih osoba ne budu, zbog njihove dobi,

slabe informiranosti i financijske nemogućnosti za dobivanje profesionalne pravne pomoći, ugrožena ili povrijeđena.

Istovremeno bi se osiguralo da odgovarajući zahtjevi budu pravilno i u zakonskom roku sastavljeni i podneseni nadležnim tijelima, čime bi se u stanovitoj mjeri ubrzao i postupak odlučivanja.

Davanjem ovlaštenja pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe da u svako doba pregleda domove za smještaj umirovljenika i starijih osoba (u javnom ili privatnom vlasništvu), gerijatrijske odjele bolnica i druge ustanove u kojima su smješteni umirovljenici, starije i nemoćne osobe osigurala bi se zaštita najnemoćnije skupine starijih osoba te preventivnim djelovanjem umanjila mogućnost iskorištavanja ovisnog položaja starijih te zloraba njihovog povjerenja.

Osnivanjem specijalizirane ombudsmanske institucije rasteretio bi se pučki pravobranitelj, što bi moglo doprinijeti i njegovom učinkovitijem radu.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona bit će potrebno osigurati sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske u iznosu od 1 000 000 eura.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVOBRANITELJU ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se djelokrug, način rada, uvjeti za izbor i razrješenje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i njihove zamjenike.

Članak 2.

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira na to jesu li u Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 3.

- (1) Pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe bira i razrješava Hrvatski sabor.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ima dva zamjenika koje bira i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.
- (3) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe i njegovi zamjenici dužnosnici su Republike Hrvatske, izabrani su na vrijeme od osam godina i mogu biti ponovno izabrani.

Članak 4.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe djeluje u okviru ustavnih i zakonskih odredbi i međunarodnih pravnih akata o pravima umirovljenika i starijih osoba koje je prihvatila Republika Hrvatska.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe dužan je u svom radu pridržavati se načela pravednosti i morala.

Članak 5.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe neovisan je i samostalan u svome radu i nitko mu ne smije davati upute i naloge za rad.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ne može biti pozvan na odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada, osim ako se radi o kršenju zakona od strane pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe koje predstavlja kazneno djelo.
- (3) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe i njegovi zamjenici ne smiju pripadati nijednoj političkoj stranci niti sudjelovati u političkim aktivnostima.

Članak 6.

U obavljanju poslova iz svoga djelokruga pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe može zatražiti stručnu pomoć znanstvenika i drugih stručnjaka sa sveučilišta, instituta i zavoda i drugih sličnih ustanova, a oni su mu dužni pružiti zatraženu pomoć.

Članak 7.

Starijom osobom se, u smislu ovog Zakona smatra svaka osoba starija od 65 godina.

II. DJELOKRUG I NAČIN RADA

Članak 8.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe prati primjenu svih propisa koji se odnose na zaštitu prava i interesa umirovljenika i starijih osoba u Republici Hrvatskoj.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe razmatra slučajeve ugroženosti prava umirovljenika i starijih građana koje su im prilikom obavljanja poslova iz svoje nadležnost počinila tijela mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, tijela državne uprave u čijoj su nadležnosti poslovi socijalne skrbi, nadzora zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, ustanove i službe socijalne skrbi te trgovačka društva u javnom i privatnom vlasništvu čija je djelatnost pružanje zdravstvene ili socijalne zaštite, ili djelatnici u tim tijelima, ustanovama, službama i trgovačkim društvima. Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe osobito razmatra slučajeve ugrožavanja ili povrede: prava iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, prava iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, prava iz dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, prava na mirovinu po posebnim propisima, prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, prava iz dopunskog ili privatnog zdravstvenog osiguranja, prava iz sustava socijalne skrbi kao što su pravo na inkluzivni dodatak, pravo na smještaj u ustanovu (dom) za starije i nemoćne osobe i druga prava.

Članak 9.

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe u slučaju kada zbog nepovoljnog gospodarsko-socijalnog položaja osobe koja mu se obratila pravo te osobe može biti ozbiljno ugroženo ili povrijeđeno, može dati stručni savjet o pravnim i drugim radnjama koje ta osoba treba poduzeti u cilju zaštite svoga prava.

Članak 10.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ima pravo pristupa u domove za smještaj umirovljenika i starijih osoba, gerijatrijske odjele bolnica i druge ustanove u kojima su smješteni umirovljenici, starije i nemoćne osobe.
- (2) Nakon obavljenog pregleda u ustanovama iz stavka 1. ovog članka, pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe po potrebi sačinjava posebno izvješće koje dostavlja tijelu koje obavlja nadzor nad tim ustanovama. Ako pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ima primjedbi na rad ustanova i navede ih u posebnom izvješću, nadzorno tijelo obavijestit će odmah, a najkasnije u roku od 30 dana, pravobranitelja o tome što je poduzelo povodom upućenih primjedbi pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.

Članak 11.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe u obavljanju poslova iz svoga djelokruga izvješćuje, predlaže, preporučuje i upozorava tijela, ustanove i službe iz stavka 2. članka 7. ovoga Zakona.
- (2) Tijela, ustanove i službe iz stavka 2. članka 7. ovoga Zakona dužna su odmah, a najkasnije u roku od 30 dana, obavijestiti pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe o mjerama koje su poduzele povodom njegove obavijesti, prijedloga, preporuke ili upozorenja.
- (3) Ako tijelo, ustanova i služba iz stavka 2. ovoga članka ne postupi na način određen stavkom 2. ovoga članka, pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe obavijestit će o tome tijelo državne uprave koje nad njom provodi nadzor ili Vladu Republike Hrvatske. Imajući u vidu težinu ugrožavanja ili povrede prava, pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe može o tome obavijestiti i Hrvatski sabor i javnost.

Članak 12.

Kad pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe utvrdi da je pravo osobe koja mu se; obratila ugroženo ili povrijeđeno, a postoje osnove sumnje da je na štetu te osobe počinjeno kazneno djelo, prekršaj ili je došlo do povrede radne discipline, predložiti će pokretanje odgovarajućeg postupka protiv odgovorne osobe.

Članak 13.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe podnosi Hrvatskom saboru jednom godišnje redovito izvješće o svome radu i o ugrožavanju i povredama prava Umirovljenika i starijih osoba iz članka 7. ovoga Zakona koje je ispitivao. U svom Izvješću, pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe obvezno će predložiti i mjere i aktivnosti za daljnje unapređenje prava umirovljenika i starijih osoba, kao i osvrt na prava i položaj umirovljenika i starijih osoba u odnosu na stanje iz prethodnog izvješća.
- (2) Redovito izvješće iz stavka 1. ovoga članka pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe dužan je podnijeti Hrvatskom saboru za prethodnu godinu najkasnije do 30. travnja tekuće godine.

Članak 14.

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe, osim izvješća iz članka 12. ovoga Zakona, može, kad to ocijeni potrebnim, podnijeti i posebna izvješća Hrvatskom saboru, Vladi Republike Hrvatske ili pojedinom ministarstvu o ostvarivanju, ugrožavanju ili povredama prava umirovljenika i starijih osoba iz članka 7. ovoga Zakona.

Članak 15.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe sudjeluje u postupku izrade nacрта prijedloga propisa koji se odnose na prava umirovljenika i starijih osoba ili kojima se uređuju pitanja od značaja za umirovljenike i starije osobe.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe može potaknuti donošenje novog ili izmjene i dopune zakona koji uređuju prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, te prava umirovljenika i starijih osoba u socijalnoj skrbi i drugim područjima.

Članak 16.

Pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe tijela, ustanove i službe iz stavka 2. članka 7. ovoga Zakona dužna su na njegov zahtjev dostaviti sve podatke, informacije i dokumente kojima raspolažu te sve opće i pojedinačne akte koje su donijele u provedbi zakona u svome području, sukladno Zakonu o tajnosti podataka.

III. IZBOR I RAZRJEŠENJE PRAVOBRANITELJA ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Članak 17.

- (1) Za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe može biti izabrana osoba koja:
 - je hrvatski državljanin i ima prebivalište u Republici Hrvatskoj
 - ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij pravne struke
 - ima najmanje 15 godina radnog iskustva i koja je osobnim zalaganjem javnosti poznata u području promicanja i zaštite prava umirovljenika i starijih osoba
 - nije osuđivana i protiv koje se ne vodi kazneni postupak za kaznena djela za koja se postupak pokreće po službenoj dužnosti.
- (2) Za zamjenika pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe može biti izabrana osoba koja:
 - je hrvatski državljanin i ima prebivalište u Republici Hrvatskoj
 - ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
 - ima najmanje pet godina radnog iskustva

– nije osuđivana i protiv koje se ne vodi kazneni postupak za kaznena djela za koja se postupak pokreće po službenoj dužnosti.

Članak 18.

- (1) Pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe bira Hrvatski sabor.
- (2) Postupak izbora pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe pokreće Hrvatski sabor objavom poziva zainteresiranima koji udovoljavaju uvjetima iz stavka 1. članka 16. ovoga Zakona da prijave svoju kandidaturu. Javni poziv objavljuje se u »Narodnim novinama«.
- (3) U javnom pozivu iz stavka 2. ovoga članka navode se uvjeti za izbor pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe određeni ovim zakonom, rok za podnošenje prijave kandidata nadležnom odboru, te prilozima koji moraju biti dostavljeni uz prijavu.
- (4) Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskoga sabora uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora, utvrđuje prijedlog najmanje dva kandidata za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe na temelju pristiglih prijavi iz javnog poziva te ga upućuje Hrvatskom saboru.
- (5) Za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe bit će izabran kandidat koji je dobio većinu glasova zastupnika.

Članak 19.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe i zamjenici prije stupanja na dužnost polažu prisegu pred Hrvatskim saborom.
- (2) Prisega glasi: „Prisežem da ću se u svom radu držati Ustava i zakona, poštovati pravni poredak Republike Hrvatske i da ću svoju dužnost obavljati pravedno, časno, savjesno i nepristrano u najboljem interesu umirovljenika i starijih osoba u Republici Hrvatskoj.“

Članak 20.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe i zamjenik pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe razriješit će se dužnosti prije isteka mandata na koji su izabrani:
 - na vlastiti zahtjev
 - kada nastupe okolnosti zbog kojih više ne ispunjavaju uvjete za izbor iz članka 16. ovoga Zakona
 - kada su spriječeni obavljati dužnost u razdoblju duljem od šest mjeseci ili
 - u slučaju neprihvatanja godišnjeg izvješća o radu ili nezakonitog, nepravodobnog ili nestručnog obavljanja dužnosti sukladno ovom Zakonu.
- (2) Postojanje razloga za razrješenje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe prije isteka mandata utvrđuje nadležno radno tijelo Hrvatskog sabora i o tome izvješćuje predsjednika Hrvatskoga sabora u prijedlogu za razrješenje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.

IV. STRUČNE SLUŽBE

Članak 21.

- (1) Stručni administrativni poslovi za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe obavljaju se u Uredu pravobranitelja za umirovljenike.
- (2) Na zaposlene u Uredu pravobranitelja za umirovljenike primjenjuje se zakon kojim se uređuje radnopravni status državnih službenika.

Članak 22.

- (1) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe donosi poslovnik o svom radu kojim se uređuje način i organizacija rada, unutarnji ustroj stručne službe te druga pitanja značajna za rad.
- (2) Poslovnik o radu potvrđuje Hrvatski sabor.

Članak 23.

Sredstva za rad pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, njegovih zamjenika i stručne službe osiguravaju se u proračunu Republike Hrvatske.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.

- (1) Postupak za izbor pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe pokrenut će nadležni odbor Hrvatskoga sabora najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe predložit će kandidate za svoje zamjenike u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost.

Članak 25.

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe donijet će poslovnik iz članka 21. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na dužnost.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

Uz članke 1., 2., 3. i 4.

Ovim člancima osniva se pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe koji je kao opunomoćenik Hrvatskoga sabora neovisan i samostalan, te definiraju njegov djelokrug i obveze.

Uz članak 5.

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ne smije biti član političke stranke, ima imunitet te ne može biti pozvan na odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada, s iznimkom kad se radi o kršenju zakona od strane pravobranitelja koje predstavlja kazneno djelo.

Uz članak 6.

Određuje se da pravobranitelj može zatražiti stručnu pomoć znanstvenika i drugih stručnjaka sa sveučilišta, instituta i zavoda i drugih sličnih ustanova, a oni su mu dužni pružiti zatraženu pomoć u slučaju kad mu je takva pomoć potrebna u obavljanju njegovih zadaća.

Uz članak 7.

Određuje se da se starijom osobom u smislu ovoga Zakona smatra svaka osoba s navršениh 65 godina života.

Uz članak 8.

Određuje se da pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe razmatra slučajeve ugroženosti prava umirovljenika i starijih građana koje su im prilikom obavljanja poslova iz svoje nadležnosti počinila tijela mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, tijela državne uprave u čijoj su nadležnosti poslovi socijalne skrbi, nadzora zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, ustanove i službe socijalne skrbi te trgovačka društva u javnom vlasništvu čija je djelatnost pružanje zdravstvene ili socijalne zaštite, ili djelatnici u tim tijelima, ustanovama, službama i trgovačkim društvima.

Uz članak 9.

Određena je savjetodavna uloga pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe koji će, slučaju kada zbog nepovoljnog socioekonomskog položaja osobe koja mu se obratila pravo te osobe može biti ozbiljno ugroženo ili povrijeđeno, dati stručni savjet o pravnim i drugim radnjama koje ta osoba treba poduzeti u cilju zaštite svoga prava.

Uz članak 10.

Uređuje se pravo pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe da pregleda domove za smještaj umirovljenika i starijih osoba, gerijatrijske odjele psihijatrijskih i drugih bolnica i druge ustanove u kojima su smješteni umirovljenici, starije i nemoćne osobe te njegova obveza da po potrebi sačini posebno izvješće o obavljenom pregledu.

Uz članak 11.

Određuju se mjere koje poduzima pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe u obavljanju poslova iz svoga djelokruga: da izvješćuje, predlaže, preporučuje i upozorava tijela, ustanove i službe iz stavka 2. članka 7., koja su ga dužna odmah, a najkasnije u roku od 30 dana obavijestiti o mjerama koje su poduzele. U protivnom će pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe obavijestiti tijelo državne uprave koje provedi nadzor ili Vladu Republike Hrvatske ili i Hrvatski sabor i javnost. U slučaju kad je pravobranitelj utvrdio da je pravo osobe koja mu se obratila ugroženo ili povrijeđeno, a postoje osnove sumnje da je na štetu te osobe počinjeno kazneno djelo, prekršaj ili je došlo do povrede radne discipline, predložiti će pokretanje odgovarajućeg postupka protiv odgovorne osobe.

Uz članak 12.

Određuje se da će pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe predložiti pokretanje odgovarajućeg postupka protiv odgovorne osobe ako utvrdi da je pravo osobe koja mu se obratila ugroženo ili povrijeđeno, a postoje osnove sumnje da je na štetu te osobe počinjeno kazneno djelo, prekršaj ili je došlo do povrede radne discipline.

Uz članke 13. i 14.

Određuje se obveza pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe da podnosi Hrvatskom saboru jednom godišnje redovito izvješće o svome radu i o ugrožavanju i povredama prava umirovljenika i starijih osoba koje je ispitivao, a može podnijeti i posebna izvješća Hrvatskom saboru, Vladi Republike Hrvatske ili pojedinom ministarstvu o ostvarivanju, ugrožavanju ili povredama određenih prava umirovljenika i starijih osoba.

Uz članak 15.

Uređuje se pravo zakonodavne inicijative pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe u području mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi i drugim područjima.

Uz članak 16.

Uređuje se dostupnost podataka i dokumenata, općih informacija i pojedinačnih akata, sukladno Zakonu o tajnosti podataka, pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe, te obveza tijela, ustanova i službi iz stavka 2. članka 7. da surađuju s njim, odgovaraju na njegove upite, dostavljaju mu tražena izvješća i obveza druge suradnje na način na koji to zatraži pravobranitelj.

Uz članak 17.

Određuju se stručni i drugi uvjeti koje mora ispunjavati kandidat da bi ga Hrvatski sabor izabrao za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i koje uvjete mora ispunjavati kandidat da bi ga pravobranitelj izabrao za zamjenika.

Uz članak 18.

Određuje se da postupak izbora pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe pokreće Hrvatski sabor objavom poziva u »Narodnim novinama« zainteresiranima koji udovoljavaju propisanim uvjetima da prijave svoju kandidaturu. Određuje se i da zastupnici Hrvatskoga sabora glasuju pojedinačno o svakom predloženom kandidatu, a bit će izabran kandidat koji je dobio većinu glasova zastupnika.

Uz članak 19.

Određuje se obvezno polaganje prisege pred Hrvatskim saborom i sadržaj prisege izabranoga pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i zamjenika pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe.

Uz članak 20.

Taksativno se propisuju razlozi zbog kojih pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe može biti razriješen dužnosti prije isteka vremena na koje je izabran te da postojanje tih razloga utvrđuje nadležno radno tijelo Hrvatskog sabora. Uređuje se i postupanje u slučaju kada pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe sam zatraži da bude razriješen dužnosti, a Hrvatski sabor ne donese odluku o tom zahtjevu u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, tako što će mu dužnost prestati istekom roka od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva. Također se propisuje i obveza suda koji je izrekao zatvorsku kaznu pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe da bez odgode dostavi pravomoćnu presudu Hrvatskom saboru.

Uz članak 21.

Određuje se da se stručni i administrativni poslovi za pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe obavljaju u Uredu pravobranitelja za umirovljenike, te da se na zaposlene u Uredu primjenjuje se zakon kojim se uređuje radnopravni status državnih službenika.

Uz članak 22.

Određuje se da pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe donosi poslovnik o svom radu kojim se uređuje način i organizacija rada, unutarnji ustroj stručne službe te druga pitanja značajna za rad, a koji potvrđuje Hrvatski sabor.

Uz članak 23.

Sredstva za rad pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, njegovih zamjenika stručne službe osiguravaju se u proračunu Republike Hrvatske.

Uz članak 24.

U prijelaznim odredbama određuje se da će postupak za izbor pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe pokrenuti nadležni odbor Hrvatskoga sabora najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, te da će pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe predložiti kandidate za svoje zamjenike u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost.

Uz članak 25.

Utvrđuje se obveza pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe da donese poslovnik o svome radu u roku od 90 dana od stupanja na dužnost.

Uz članak 26.

Završnom odredbom uređuje se stupanje na snagu zakona osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.